

Dialog- och fördjupningsfrågor

I Tema 5 diskuterar vi omställning för hållbar regional tillväxt. Vi har arbetat med material från forskningsprojektet Bortom BNP-tillväxt och testat scenarier som ett verktyg för omställning. All dokumentation från förmiddagens samtal och intervjuer finns på lärprojektets webb: Tema 5.

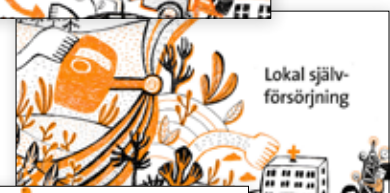
Bortom BNP-tillväxt har skapat fyra scenarier som kan användas som underlag för att ställa om till en hållbar utveckling. Scenarierna utgår från att vårt sätt att leva och konsumera i Sverige i dag inte är hållbart, och att samhället står inför en omfattande omställning. Scenarierna undersöker frågan: **Hur skulle ett framtida hållbart samhälle som inte bygger på ekonomisk tillväxt kunna se ut?**

Jobba gärna i grupp. Kom ihåg att scenarierna inte är skapade för att peka ut precis hur framtiden kommer att bli – de visar några möjliga framtidsalternativ. Scenariernas främsta funktion är att initiera ett strategiskt samtal om vägval och handlingsalternativ.

- 1. Ta del av filmen och rapporten *Framtider bortom BNP-tillväxt*.** Du hittar dem [här](#).
- 2. Välj ett av de fyra scenarierna.** Identifiera viktiga förändringar och kännetecken för scenariet; använd scenariobeskrivningarna på sid 18-25 i rapporten, och tabellen på sid 29.
Exempel:
 - a. Helt vegansk diet – *Kollaborativ ekonomi*
 - b. Inrikesflyget har minskat med 95 % – *Lokal självförsörjning*
 - c. Boendeytan har minskat med 50 % – *Automatisering för livskvalitet*
 - d. Personbilarna har minskat med 80 % – *Cirkulär ekonomi*

När du beskriver scenariet använd **PESTELV**-faktorerna som hjälpmedel. Vad kännetecknar scenariet när det gäller:

Politik
Ekonomi
Socialt
Teknik
Ekologi/miljö
Lagar och regleringar
Värderingar

3. **Välj ett viktigt styrdokument** för din organisation, till exempel RUSen. Jämför strategin med scenariet.
- Identifiera de viktigaste framtidsmålen i strategin.
 - Använd frågeställningarna från IVLs *Omställningskollen* nedan och hållbarhetstesta strategin.

- För att nå sociala mål krävs att alla invånare ska ha tillgång till boende, utbildning, social omsorg, trygghet och god hälsa. Vilka målgrupper gynnas av strategin? Vilka missgynnas?
- Hur hanterar strategin att alla ska ha tillgång till vård, skola och omsorg?
- Vilken typ av ägarskap och drift förutsätts inom området välfärd och omsorg?
- Vad saknas i strategin för att välfärdssektorn ska nå både ekologiska och sociala mål?
- Oavsett framtidsscenario krävs en radikal minskning av personbilsresande (75-99 %) för att möta hållbarhetsmålen. Hur driver strategin på en förändring av resandet?
- Vilka färdstätt antas vara dominerande i strategin?
- Vilken bebyggelsestruktur skapar strategin?
- Vem äger och har inflytande över den byggda miljön och infrastrukturen?
- Vad saknas i strategin för att göra en förändring av bebyggelse och infrastruktur som når klimat- och sociala hållbarhetsmål?
- Oavsett framtidsscenario krävs en radikalt minskad privat konsumtion för att uppnå hållbarhetsmålen. Vilken omfattning av konsumtion förutsätter strategin, och vilken typ av konsumtion?
- Vilken typ av matproduktion och huvudsaklig diet förutsätts i strategin?
- Hur stödjer strategin förändrade produktions- och konsumtionsformer?
- Vad saknas i strategin för att göra en radikal förändring av konsumtionsmönster för att nå klimat- och sociala mål?

4. **Reflektera:** Hur väl överensstämmer strategin och scenariet? Vilka likheter och skillnader? Finns det ett glapp mellan strategin och hållbarhetsmålen som behöver överbryggas? Dokumentera!
5. **De fyra scenarierna visar** att det finns många olika vägar till ett hållbart samhälle. Hur långt har din organisation kommit på vägen till en hållbar regional utveckling?
- Använd samma fyra hållbarhetsmål som i scenarierna (se ruta nedan). Diskutera: Hur långt från målen befinner sig din organisation?
 - Diskutera: Vilka är de viktiga åtgärder som kan förflytta din organisation närmare målen? Utgå från hållbarhetstestet i punkt 3. Tänk till exempel på transporter, bebyggelse och infrastruktur, livsmedelsförsörjning, privat konsumtion, välfärd och omsorg. Dokumentera, till exempel på väg bilden nedan!

MÅL

Alla scenarier i *Bortom BNP-tillväxt* utgår från fyra mål som ska uppfyllas för att samhällsutvecklingen ska anses vara hållbar (här något förkortade):

- Sverige ska vara fossilfritt år 2050 vilket betyder att inga fossila bränslen används som bränsle eller i industriella processer.
- Mängden mark per person som används för svenskarnas konsumtion överstiger inte den globala bio-kapaciteten.
- Alla invånare i Sverige har rätt att delta i och påverka politiska val och beslutsfattande som påverkar deras liv.
- Invånare i Sverige har tillräcklig tillgång till boende, utbildning, social omsorg och social trygghet samt förutsättningar för god hälsa. Dessa resurser och tjänster fördelas enligt rättvisepprinciper.

6. **Reflektera:** Scenarier är ett strategiskt verktyg som används i samhällsplanering när det råder stor osäkerhet. Diskutera: Kan din organisation använda scenarier som verktyg i omställningsarbetet? Vad kan din organisation lära av det scenario ni jobbat med?

Tips! Använd bilden för att dokumentera nuläget och nödvändiga åtgärder för att komma närmare målen.

Vi tipsar!

I framsynprocessen *Region 2050* fördjupade Reglabs medlemmar sig i framsynsmetodik, bland annat i hur man kan arbeta med scenarier som ett strategiskt planeringsverktyg. Ta del av arbetet [här](#) och läs mer om scenarier i slutrapporten *FRAMSYN – att planera för osäkerhet*.

